

La motivació per a la pràctica en la iniciació al futbol: influència de l'edat/categoria competitiva, el temps d'entrenament i la relació amb l'entrenador

RAQUEL MARTÍNEZ

Llicenciada en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

OLGA MOLINERO

Llicenciada en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

RODRIGO JIMÉNEZ

Llicenciat en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

ALFONSO SALGUERO

Doctor en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

CONCEPCIÓN TUERO

Doctora en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

SARA MÁRQUEZ*

Doctora en Psicologia

Universidad de León

Correspondència amb autors/es

* sara.marquez@unileon.es

Resum

L'objectiu de l'estudi ha estat l'anàlisi dels motius per a la participació esportiva de joves practicants de futbol i la seva relació amb l'edat/categoria competitiva, les hores d'entrenament i la relació amb l'entrenador. Hi van participar 734 barons d'edats compreses entre els 8 i els 16 anys, pertanyents a diferents categories competitives. Els subjectes van respondre a una bateria de qüestionaris constituïda per un *Qüestionari Sociodemogràfic* d'elaboració pròpia i el *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* de Gill i cols. (1983). Aquest últim va demostrar tenir una estructura factorial i un grau de consistència interna adequats per determinar els motius que porten a la pràctica de futbol en nens. Els motius que tenen relació amb els factors Amistat/Grup d'iguals i Diversió/Socialització van ser els més valorats pels participants. D'altra banda, tant l'edat/categoria competitiva, com el nombre d'hores/setmana d'entrenament i la relació dels futbolistes amb l'entrenador van mostrar una influència significativa en la importància assignada pels joves esportistes als diferents motius de participació esportiva i per tant són variables que s'han de tenir en compte per mantenir els nivells de pràctica.

Paraules clau

Motivació, Futbol, Edat, Categoria competitiva, Entrenament, Entrenador.

Abstract

Motives for participation in young soccer players: Influence of age/competitive category, training time and relationship with coaches

The aim of this study was to analyze the motives for participation of young soccer players and the influence of age/competitive category, training hours and relationship with coaches. Participants were 734 boys, aged 8 to 16 years, and in different competitive categories. Subjects responded a Sociodemographic Questionnaire and the Questionnaire of Motives for Participation by Gill et al. (1983). The last presented a factorial structure and reliability that were adequate to assess motives for soccer practice in children. Motives related to Friendship/Peers and Enjoyment/Socialization were rated higher by participants. Age/competitive category, training hours/week and relationship with the coach significantly influenced the importance given by the young athletes to the different participation motives and should be considered in order to maintain levels of sport practice.

Key words

Motivation, Soccer, Age, Competitive Level, Training, Coach.

Introducció

L'esport no és un fenomen aïllat dins de la nostra societat; ben al contrari, es troba lligat inseparablement a molts aspectes de la vida quotidiana. Per això, la pràctica esportiva és, sens dubte, una de les activitats que més protagonisme social ha assolit en aquest segle. Els mitjans de comunicació dediquen cada vegada més espai a aquesta activitat i en qualsevol tipus de societat, al marge de les diferències culturals, professionals i econòmiques, pràcticament tots els membres paren atenció, pateixen, s'alegren i vibren en relació amb els esdeveniments esportius. (Bakker i cols. 1992). D'altra banda, el fet que l'activitat física tingui una relació positiva amb els beneficis sobre la salut mental i física i que, per tant, sigui un hàbit saludable que contribueix a una millora de la qualitat de vida, ha estat recollit per nombrosos autors en la literatura (Márquez i cols., 2006). Per tot això, en els últims anys es tendeix a intentar de mantenir els individus en la pràctica esportiva perquè, curiosament, no solament són elevades les xifres de participació, sinó que també ho són els casos d'abandonament (Molinero i cols. 2006). En conseqüència, es fa necessari comprendre quins motius o quines raons porten un nen a la pràctica d'un esport i quins a deixar-lo, atès que, en boca de Martín-Albo i Núñez (1999), *conèixer les motivacions dels esportistes és conèixer la prevenció del possible abandonament*.

Entre les funcions del psicòleg de l'esport es troba aconseguir la motivació i que tots els practicants gaudeixin d'un estat òptim tot al llarg de la temporada. La tasca és complicada, però s'hi poden trobar elements que donin estabilitat i que serveixin de base perquè l'activitat esportiva presenti un caràcter motivant. Aquest objectiu, segons Dosil (2004), no li pertoca únicament al psicòleg, sinó també als entrenadors i a les altres persones del context esportiu, els quals han de procurar d'entendre els condicionants que fan que una activitat sigui més atractiva, els motius que porten els nens i nenes a iniciar-s'hi i mantenir-s'hi, el per què de l'abandonament, fins on pot arribar l'esforç d'un esportista motivat, etc. L'estudi dels motius de participació es pot dur a terme mitjançant qüestionaris específics, entre els quals, el més utilitzat habitualment en la literatura és el *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* de Gill i cols. (1983).

De tot el que acabem de dir sorgeix l'interès per estudiar el tema desenvolupat en aquest treball; tanmateix, per què el futbol? No cal dir que estem davant de l'esport de masses per excel·lència ara com ara. Com assenyala Vitoria (2005), l'anomenat "esport rei", suposa la meta daurada en la qual posen les esperances i hi so-

mien un nombre considerablement creixent dels nostres joves. Molts el practiquen i tot tenir escassos dots per fer-ho; tanmateix, pocs arriben a aquest cim vers el qual tots escalen, que és competir a Primera Divisió. Potser l'alta importància atorgada a aquest esport col·lectiu en concret, es vegi influïda pels mitjans de comunicació que atribueixen molta atenció al futbol. De Rose i cols. (2001) afirmen, pel que fa a aquesta qüestió, que els mitjans de comunicació són responsables del desig de milers de nens i adolescents de ser jugadors de futbol. El mateix autor assenyala que els nombrosos ídols futbolistes existents en l'actualitat contribueixen a fer que el nen busqui, un dia, ser com ells, practicant aquesta modalitat esportiva des d'edats molt primerenques.

Encara que hi ha un treball previ en la literatura en què es van analitzar els motius de participació en un grup reduït de joves futbolistes mitjançant la utilització del *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* (González i cols., 2000), en aquest no es va dur a terme l'anàlisi dels resultats en funció de les seves diferents escales, ni s'hi va estudiar la influència de variables que poguessin modificar-ne les puntuacions que s'hi atorgaven. Per aquesta raó, l'objectiu específic del nostre treball ha estat l'anàlisi dels motius per a la participació esportiva d'un grup ampli de joves practicants de futbol i la seva relació amb la categoria competitiva, les hores d'entrenament i el tracte amb l'entrenador.

Metodologia

Subjectes

La mostra de l'estudi va estar constituïda per 734 barons d'edats compreses entre els 8 i els 16 anys, participants en el campus de futbol de Mareo, que es du a terme tots els estius prop de Gijón. Es van dividir en 5 grups compostos per les categories següents: prebenjamí i benjamí (edat < 10 anys) ($n = 122$), aleví (edat 10-11 anys) ($n = 177$), infantil (edat 13-14 anys) ($n = 208$), cadet (15-16 anys) ($n = 144$) i juvenil, preferent i Divisió d'Honor (< 16 anys) ($n = 71$). Quant al nombre d'hores que els subjectes entrenaven per setmana en els seus equips respectius, la mostra es va dividir en tres grups: menys de 6 hores la setmana ($n = 354$), entre 6 i 12 hores la setmana ($n = 380$) i més de 12 hores la setmana ($n = 73$).

Instruments

Els subjectes van respondre una bateria de qüestionaris constituïda per un *Qüestionari Sociodemo-*

F1 Estatut Social (3,51 – 8,46)	13. Rebre medalles i trofeus.
	21. Vull que d'altres em prestin atenció.
	22. Ser popular.
F2 Salut/Forma física (1,85 – 2,48)	23. M'agrada sentir-se important.
	3. Vull millorar les meves habilitats.
	8. Vull aprendre noves habilitats.
	16. Posar-me més fort.
	17. M'agrada l'exercici físic.
F3 Diversió/Socialització (2,31 – 1,65)	18. Vull millorar la meua salut.
	19. Millorar la meua aparença física.
	20. Estar actiu (fer coses, moure'm).
	25. Vull estar en forma.
	32. M'agrada jugar a l'aire lliure (al camp de futbol).
F4 Cooperació/Treball en equip (2,84 – 1,60)	33. Em diverteix practicar aquest esport.
	34. Els meus amics volen que hi participi.
	35. La família vol que jugui.
F5 Competició (1,89 – 1,37)	1. M'agrada el treball en equip.
	4. M'agraden els entrenadors (forma de treballar, tracte amb els futbolistes).
	5. M'agrada l'esperit d'equip (cooperar, col·laborar amb els altres membres, etc.).
F6 Alliberar energia/Catarsi (1,92 – 1,26)	9. M'agrada pertànyer a un equip.
	2. M'agrada enfrontar-me esportivament a d'altres persones.
	7. M'agrada competir.
	15. Fer una cosa en la qual sóc bo.
F7 Amistat/Grup d'iguals (2,70 – 1,03)	27. Per anar a sopars/dinars/ festes d'equip.
	28. M'agrada gastar energia (gastar forces).
	29. Tenir una cosa a fer.
	30. Deslliurar-me de frustracions (de no aconseguir el que m'esperava en altres situacions, altres esports, estudis, etc.).
F8 Autosuperació (1,84 – 1,01)	31. Estar fora de casa.
	11. M'agrada trobar-me amb els meus amics.
	26. Vull estar amb amics.
	6. M'agraden les emocions fortes.
	10. Competir a alts nivells.
	12. M'agrada el repte (aconseguir una cosa difícil).
	14. M'agrada l'acció (fer coses que suposin moviment).

Taula 1

Ítems que componen els diferents factors del *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* (es mostren entre parèntesis el percentatge de la variància i l'arrel característica per a cada factor).

gràfic d'elaboració pròpia i el *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* de Gill i cols. (1983). El qüestionari sociodemogràfic inclou informació sobre edat, categoria competitiva, hores d'entrenament per setmana i relació amb l'entrenador. La versió en espanyol del *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* utilitzada per al nostre estudi constava de

35 ítems, cada un dels quals suposa un possible motiu de pràctica a valorar en importància per part del subjecte en funció de la seva situació particular. Per graduar les respostes de cada ítem ens valem d'una escala Likert de cinc punts, des d'1 que equival a "gens important", fins a 5, que equival a "molt important".

Procediment

Inicialment, es va contactar amb el director del campus i amb el coordinador del grup de monitors per explicar-los l'objectiu de l'estudi i obtenir el permís necessari per a realitzar-lo. Prèviament a l'administració dels qüestionaris, es va fer una reunió amb els monitors per especificar-los la finalitat del treball i la forma en què s'anaven a recollir les dades. En cap moment no hi va haver problemes per disposar del seu ajut.

Els qüestionaris es van administrar després d'una setmana d'estada al campus, i es va facilitar als participants en l'estudi tant informació oral com instruccions escrites, perquè el poguessin omplir. Els subjectes amb edats superiors a 11 anys van respondre de manera grupal, sempre amb un monitor pendent de resoldre qualsevol dubte. Als subjectes que integraven els grups d'edats inferiors a 11 anys se'ls administraven els qüestionaris individualment amb l'objectiu d'assegurar la fiabilitat dels resultats.

Anàlisi estadística

La validesa factorial del *Qüestionari de Motius de Participació* es va analitzar mitjançant una anàlisi de components principals amb rotació varimax. La fiabilitat de les escales es va establir mitjançant el càlcul de la correlació entre ítems de cada factor i l'estadístic alfa de Cronbach. Es van obtenir la mitjana i la desviació estàndard per a cada un dels ítems i per a les diferents escales. Les diferències relacionades amb edat/categoria competitiva, nombre d'hores/setmana d'entrenament i relació amb l'entrenador es van analitzar mitjançant anàlisi multivariant. Quan hi havia diferències estadísticament significatives en les escales es realitzava una anàlisi univariant. Es va utilitzar el paquet estadístic SPSS 13.0.

Resultats

Validesa factorial i fiabilitat del Qüestionari de Motius de Participació

Amb la finalitat de determinar l'estructura factorial del qüestionari i de comparar-la amb estudis previs, es va realitzar una anàlisi de components principals. Només es van retenir per a la rotació final els factors que van presentar arrels característiques superiors a 1.0; s'hi van identificar 8 factors (*Taula 1*). Es va utilitzar un pes mínim de 0,40 per a la inclusió dels ítems en un factor determinat. Utilitzant aquest criteri cap ítem no en quedava exclòs.

Les anàlisis de consistència interna es van dur a terme mitjançant el càlcul de la correlació entre ítems per a cada factor i mitjançant l'estadístic alfa de Cronbach (*Taula 2*). Només en els factors 1, 2 i 7 es van assolir valors del coeficient alfa superiors a 0,70; els corresponents als factors restants van ser superiors a 0,60.

Factors motivacionals

A la *taula 3* es mostren, ordenats de major a menor, les mitjanes i la desviació estàndard obtingudes en els diferents factors en analitzar les respostes dels subjectes que conformen la mostra objecte d'aquest estudi. Com s'hi pot observar, els factors més valorats eren Amistat/Grup d'iguals i Diversió/Socialització, mentre que les puntuacions més baixes corresponien als factors Alliberar energia/Catarsi i a Estatus social.

Factors	Correlació Interítem	Alfa
F1. Estatus social	0,74	0,82
F2. Salut/Forma física	0,50	0,74
F3. Diversió/Socialització	0,61	0,69
F4. Cooperació/Treball en equip	0,58	0,62
F5. Competició	0,51	0,62
F6. Alliberar energia/Catarsi	0,53	0,67
F7. Amistat/Grup d'iguals	0,75	0,70
F8. Autosuperació	0,52	0,60

▲
Taula 2

Correlació interítem i alfa de Cronbach obtinguts en els diferents factors que componen el *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva*.

Factors	Mitjana	Desviació estàndard
F7. Amistat/Grup d'iguals	4,56	0,68
F3. Diversió/Socialització	4,51	0,64
F4. Cooperació/Treball en equip	4,43	0,54
F5. Competició	4,43	0,59
F2. Salut/Forma física	4,40	0,54
F8. Autosuperació	4,36	0,61
F6. Alliberar energia/Catarsi	3,71	0,83
F1. Estatus social	3,50	1,09

▲
Taula 3

Mitjanes i desviació estàndard dels diferents factors que componen el *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva*.

Diferències en funció de la categoria competitiva, el nombre d'hores d'entrenament i la relació amb l'entrenador

L'anàlisi de les puntuacions de les diferents escales en funció de l'edat/categoria competitiva va posar de manifest un efecte multivariant significatiu ($F_{32,2506} = 4,44$, $P < 0,001$). Les anàlisis univariants van confirmar l'existència de diferències significatives en les escales d'Estatut social, Salut/Forma física, Diversió/Socialització, Cooperació/Treball en Equip, Alliberar energia/Catarsi i Amistat/Grup d'iguals, amb valors que es reduïen progressivament a mesura que s'incrementava l'edat/categoria competitiva (Taula 4).

Quan es van considerar les puntuacions en fun-

ció del nombre d'hores/setmana d'entrenament també es va detectar un efecte multivariant significatiu ($F_{316,1404} = 16,14$, $P < 0,019$). L'anàlisi univariant indicava l'existència de diferències significatives només en les escales Estatut social i Alliberar/energia catarsi, amb una reducció de les puntuacions en augmentar el temps dedicat a l'entrenament (Taula 5).

Finalment, es va analitzar la relació amb l'entrenador, i s'hi va observar igualment un efecte multivariant significatiu ($F_{16,1404} = 2,52$, $P < 0,008$). En aquest cas, l'anàlisi univariant va posar de manifest diferències significatives per a les escales de Salut/Forma física i de Cooperació/Treball en Equip, amb puntuacions més elevades com millor resultava la relació amb l'entrenador (Taula 6).

	Edat (anys)					F	P
	<10	10-11	12-13	14-15	>15		
F1. Estatut social	3,95	3,69	3,42	3,16	3,17	13,16	0,001
F2. Salut/Forma física	4,55	4,54	4,36	4,26	4,22	10,27	0,001
F3. Diversió/Socialització	4,63	4,63	4,57	4,27	4,17	13,85	0,001
F4. Cooperació/Treball en equip	4,55	4,56	4,36	4,34	4,26	7,70	0,001
F5. Competició	4,43	4,51	4,46	4,39	4,43	0,74	NS
F6. Alliberar energia/Catarsi	3,91	3,82	3,75	3,43	3,47	8,69	0,001
F7. Amistat/Grup d'iguals	4,57	4,70	4,54	4,44	4,39	4,34	0,002
F8. Autosuperació	4,53	4,54	4,41	4,43	4,40	1,57	NS

Taula 4

Anàlisi univariant de les puntuacions en les escales segons l'edat/categoria competitiva.

	Hores d'entrenament			F	P
	<6 hores	6-12 hores	>12 hores		
F1. Estatut social	3,61	3,46	3,24	4,05	0,018
F2. Salut/Forma física	4,44	4,37	4,43	1,53	NS
F3. Diversió/Socialització	4,56	4,46	4,50	1,34	NS
F4. Cooperació/Treball en equip	4,48	4,41	4,40	1,47	NS
F5. Competició	4,43	4,46	4,49	0,64	NS
F6. Alliberar energia/Catarsi	3,80	3,65	3,52	5,27	0,006
F7. Amistat/Grup d'iguals	4,54	4,45	4,34	2,12	NS
F8. Autosuperació	4,44	4,42	4,53	1,05	NS

Taula 5

Anàlisi univariant de les puntuacions en les escales segons el nombre d'hores/setmana d'entrenament.

	Relació amb l'entrenador				
	Bona	Dolenta	> Regular	F	P
F1. Estatus social	3,50	3,51	3,49	0,01	NS
F2. Salut/Forma física	4,41	4,08	4,39	3,03	0,045
F3. Diversió/Socialització	4,51	4,31	4,41	2,02	NS
F4. Cooperació/Treball en equip	4,46	3,85	4,28	12,65	0,001
F5. Competició	4,46	4,20	4,41	1,43	NS
F6. Alliberar energia/Catarsi	3,71	3,34	3,72	1,64	NS
F7. Amistat/Grup d'iguals	4,59	4,32	4,37	2,44	NS
F8. Autosuperació	4,37	4,29	4,41	0,48	NS

▲
Taula 6

Anàlisi univariant de les puntuacions en les escales segons la relació amb l'entrenador.

Discussió

El *Qüestionari de Motius de Participació Esportiva* es va estructurar en vuit factors, cosa que coincideix amb l'estructura factorial de la versió original anglesa (Gill i cols. 1983) desenvolupada amb joves esportistes i amb els estudis de Ryckman i Hamel (1993) sobre joves nedadors nord-americans, López i Márquez (2001) sobre lluitadors espanyols o Martins i cols. (2005) sobre practicants portuguesos d'esport escolar. En altres ocasions s'han descrit un nombre inferior de factors, com és el cas de Gould i cols (1985) i Salguero i cols. (2003a) amb nedadors nord-americans i espanyols, respectivament, o Gould i cols. (1985) en un treball amb gimnastes nord-americans. També s'han trobat situacions amb nou o deu factors, com és el cas d'un estudi de Balaguer i Atienza (1994) sobre joves tennistes espanyols o del treball de Wang i Wiese-Bjornstal (1997) amb atletes xinesos. La distribució en sis, set, vuit, nou o deu factors podria ser deguda, segons Cruz (1997), al major o menor nombre d'integrants de les mostres dels diferents estudis esmentats; en qualsevol cas, però, l'estructura factorial és molt similar en tots els estudis; s'hi identifica un conjunt consistent de factors motivacionals (Salguero i cols, 2003a). Pel que fa a la consistència interna, la correlació interítems per a cada factor va posar de manifest resultats molt similars als obtinguts pels autors citats al paràgraf anterior. Els valors alfa de Cronbach del nostre estudi variaven entre 0,59 (Autosuperació) i 0,82 (Estatus social) i es trobaven en el rang dels descrits per Klint i Weiss (1987), Brodtkin i Weiss

(1990), Ryckman i Hamel (1993) o Salguero i cols. (2003a).

El nostre estudi posa de manifest que la importància assignada pels esportistes a alguns dels factors motivacionals es redueix a mesura que se n'incrementa la categoria. A continuació tractarem d'explicar l'aspecte esmentat, tot considerant els diferents factors individualment.

Segons Salguero i cols. (2003a), el descens acusat amb l'edat en el factor *Salut/forma física*, pot ser degut a l'increment de la càrrega i de l'exigència de l'entrenament a mesura que el subjecte va promocionant de categoria. D'altra banda, també podem atribuir aquesta falta de consideració cap a la salut, majoritàriament en l'adolescència, a la creença dels individus d'aquestes edats que la salut *no els afecta, perquè* ser joves porta implícit estar plens de vida, sense adonar-se que és precisament en aquest període quan es consoliden els hàbits saludables (Latorre i Herrador, 2003). Aquest factor inclou ítems relacionats directament amb l'aprenentatge i la millora d'habilitats físiques que, encara que no de forma exclusiva, són una cosa pròpia de la iniciació esportiva i de les categories inferiors (Salguero i cols., 2003a).

La importància assignada al factor *Estatus social* també disminueix a mesura que augmenta l'edat, per la qual cosa els joves esportistes de categories prebenjamí i benjamí tenen més interès per arribar a ser reconeguts socialment; després, aquests valors es redueixen fins arribar a la categoria de juvenils. Aquestes dades coincideixen amb diversos treballs previs en els quals s'ha demostrat la importància de les raons socials per a la participació en la iniciació esportiva (González i cols.,

2000; Wang i Wiese-Bjornstal, 1997; Martins Gomes i cols., 2005). Els futbolistes d'aquesta última categoria probablement són més conscients de la dificultat que comporta arribar a aconseguir aprovació social o fama en l'esport (Salguero i cols., 2003a). Una altra possible explicació rauria en unes majors taxes d'abandonament en edats primerenques dels subjectes més orientats cap a l'aprovació social (Whitehead, 1995).

Quant al factor *Diversió/socialització*, igual com en els factors anteriors, la importància que hi donen els individus disminueix a mesura que avancen les categories. Els subjectes de categoria prebenjamí/benjamí i aleví són influïts en major mesura pels amics i per la família, atès que, en la iniciació esportiva, la influència de les persones properes és més gran. Aquesta influència es va debilitant a mesura que el subjecte creix i es va configurant i enfortint la seva personalitat, paral·lelament a l'adquisició de majors nivells d'independència per part de l'esportista (López i Márquez, 2001). Diversos estudis assenyalen que els menors estan més motivats per factors ambientals o motius extrínsecs (Balaguer i Atienza, 1994; González i cols., 2000; López i Márquez, 2001). En un primer moment, els futbolistes practiquen pel propi plaer que els causa l'activitat, es troben satisfets amb la pròpia pràctica i segons Tercedor (2001) encara no presenten un sentiment de fracàs si no assoleixen un nivell determinat de rendiment. Això es podria explicar per la major exigència i càrrega de treball en els entrenaments de les categories superiors. Malgrat el que hem comentat, el motiu "em diverteix practicar aquest esport" inclòs en el factor que estem tractant, es troba entre els més valorats en les diferents categories, encara que la concepció de diversió es pugui anar modificant amb la maduració i el desenvolupament dels individus (Tuffey i cols., 1998; Guillén, 2004).

La valoració realitzada pels jugadors de menys edat, segons la categoria competitiva: prebenjamins/benjamins i alevins al factor *Cooperació/treball en equip*, és més gran que la valoració de les categories superiors. De fet, hi ha diferències significatives entre les categories d'edat menor i major, probablement perquè el fet d'entrar a formar part d'un equip en què participin també els seus amics és un motiu fonamental perquè els petits esportistes iniciïn la seva etapa en un esport. A mesura que avança l'edat, els subjectes són més autònoms, per la qual cosa l'esperit i el treball d'equip és considerat un factor secundari.

El factor *Competició* es troba entre els més valorats pels esportistes de les diverses categories. No hi ha di-

ferències significatives entre elles, però podem destacar que és el factor en el qual més puntuen els juvenils, tenint en compte que la resta de les categories també li atorguen força importància. Segons Guillén (2004), la societat actual ha pres un rumb en què es posa l'èmfasi fonamentalment en els resultats i l'excel·lència del subjecte (ser millor, ser el primer, etc.), cosa que també queda reflectida en l'esport, sobretot en l'alta competició. El mateix autor concreta, que igual com passa en l'esport d'alt nivell, això s'ha anat traslladant a tots els nivells i, naturalment, també a les categories inferiors de l'esport i que l'afany per aconseguir ser el millor ha estat contagiats pels mitjans de comunicació als pares, entrenadors, tècnics i als mateixos nens i joves. Les categories que en el nostre estudi atorguen més importància al factor competició són aleví i infantil, cosa que coincideix amb els resultats de Fuentes (2003) que manifesta que dels 11 als 13 anys es donen fonamentalment les orientacions a la competència.

Podem agrupar l'últim factor comentat amb el denominat *Autosuperació* perquè els ítems que els componen es troben molt relacionats, de fet, són els únics factors en què en funció de la categoria competitiva no s'obtenen diferències significatives. Les categories de menys edat valoren aquest factor per damunt de les de més edat, però sense diferències remarcables. Pel que fa a aquest aspecte, Torre i cols. (2001) també es refereixen als grups de menys edat com els que busquen una millora i una superació en els seus moviments esportius mentre que a mesura que avança l'edat les motivacions se centren més en la competència. Podríem justificar aquest fet recurrent al caràcter egocèntric que tenen els nens en la infantesa, per la qual cosa els subjectes de menor categoria tenen la necessitat de posseir les coses de forma individual i per tant la seva finalitat pel que fa a la superació estaria marcada per una millora de les capacitats individuals.

Entre els factors menys valorats per les diferents categories competitives es troba el *d'Alliberar energies/catarsi*. La categoria inferior és la que li dona més importància, i disminueix ostensiblement en augmentar l'edat. És una característica evident que els subjectes de menys edat generalment necessiten fer més exercici físic, moure's, gastar energia, etc. De fet, Torre i cols. (2001) afirmen que els nens/es manifesten una tendència natural cap al moviment que repercuteix en la motivació que experimenten a participar en activitats físicoesportives; tanmateix, aquests mateixos autors assenyalen que alhora que avança l'etapa de la infantesa i comença

l'adolescència, s'observa que hi ha un alt percentatge de subjectes que abandonen les pràctiques esmentades.

Finalment, referent al factor *Amistat/grup d'iguals*, els resultats obtinguts es troben en la línia dels de Salguero i cols. (2003a) pel fet que localitzem els nivells més elevats en la categoria aleví, on el grup d'amics esdevé l'eix central de les relacions humanes, i es donen diferències significatives entre aquesta categoria i els cadets i els juvenils. Com hem comentat anteriorment, a menys edat o a categoria menor, més dependència i/o influència dels amics, i al contrari, a major categoria, més autònoms i independents són els subjectes (Ryckman i Hamel, 1993).

Tot i que són escassos els treballs que comparen diferents nivells de pràctica amb variables relatives a opinions, actituds i interessos (Ponseti i cols., 1998), el temps setmanal que l'individu dedica a l'entrenament d'una modalitat esportiva és una variable que hem considerat rellevant en la motivació cap a la pràctica d'un esport, per això en fem l'anàlisi. Després d'efectuar l'estudi de la influència de la variable esmentada en els diferents factors motivacionals, hem pogut constatar un nombre més petit de diferències significatives en comparació amb l'edat. La major part dels factors evolucionen de forma similar a mesura que es va incrementant el nombre d'hores que els subjectes entrenen a la setmana, i només es detecten diferències en dos que, a més a més, són els menys valorats per cada un dels tres grups en què hem dividit la mostra.

En el cas del factor *Estatus social*, s'observa una tendència a la pèrdua d'importància atorgada a mesura que avancem cap a un major nombre d'hores d'entrenament. Els subjectes que entrenen menys hores setmanals li donen més importància potser perquè en la majoria dels casos coincideix que són els individus de categoria menor i, com comentàvem a l'apartat anterior quan fèiem referència a la variable esmentada, els subjectes de més categoria són més conscients de la dificultat que comporta arribar a tenir un estatus social important (Salguero i cols., 2003a). De fet, hi ha diferències significatives entre els que entrenen menys hores i els que n'entrenen més. Segons Ponseti i cols. (1998), els esportistes que realitzen esport de manera sistemàtica busquen fonamentalment salut i prevenció de malalties.

Quant al factor *Alliberar energia/catarsi*, també en disminueix la importància a mesura que augmenten les hores d'entrenament a la setmana, però hem de tenir en compte que es tracta del segon factor menys valorat pels tres grups. Vam obtenir diferències significatives entre

els que entrenen menys de sis hores setmanals i els altres dos grups restants, sempre a favor dels que hi dediquen menys temps.

L'entrenador és una figura important en l'esport amb joves, perquè du a terme un paper essencial, tant en la motivació cap a la pràctica com en l'abandonament prematur de l'activitat esportiva (Morilla, 1994). És cert que en molts estudis sobre motivació es tracta la figura de l'entrenador com una variable essencial motivadora perquè els esportistes no abandonin la pràctica esportiva (Salguero i cols, 2003b; Torre i cols., 2001); tanmateix, amb prou feines hem trobat a la literatura investigacions que estudiïn els diferents motius de participació en funció de la relació dels subjectes amb l'entrenador, com ho estem fent en el nostre treball. Pel que fa a aquesta qüestió, només s'ha descrit que els nivells de motivació intrínseca poden modificar-se en practicants d'esport escolar en funció de les percepcions de la conducta de l'entrenador (Amorose i Horn, 2001), o que en atletes de Hong Kong, els motius de participació relacionats amb l'afiliació i la relació amb l'entrenador mostren diferències en funció de l'edat (Siu, 2002). Al contrari, Gould i cols. (1982), sí que plantegen la mala relació amb l'entrenador com una de les raons per les quals els joves esportistes abandonen la pràctica fisicoesportiva. Torre i cols. (2001), afirmen que seria un error obviar que independentment de la motivació que els nens perceben a través del programa de continguts proposat per l'entrenador, les relacions que s'estableixen entre aquest i els jugadors són decisives i determinants. La motivació dels joves es pot veure afavorida o perjudicada en funció d'altres factors, com ara els relacionats amb el nivell d'exigència, el tipus d'informació contingut a l'error, les recompenses o els càstigs aplicats, etc. (Molinero i cols., 2006).

Els nostres resultats fan palesa l'existència de diferències significatives en dos dels vuit factors estudiats. En primer lloc, quant al factor *Salut/forma física*, n'observem una major valoració per les persones que tenen relació amb l'entrenador; es troben diferències significatives a favor dels que sí que en tenen. En el factor *Cooperació/treball en grup*, es tornen a repetir els resultats del factor anterior; són més puntuats pels futbolistes que tenen relació o un xic de relació amb l'entrenador que no pas pel grup que no en té. Això pot ser degut al fet que el factor que estem comentant inclou ítems com "m'agraden els entrenadors (forma de treballar, tracte amb els futbolistes)" que evidentment serà més puntuat pels que tenen tracte amb l'entrenador.

Conclusions

El *Questionari de Motius de Participació Esportiva* ha demostrat tenir una estructura factorial i un grau de consistència interna adequats per determinar els motius que porten a la pràctica de futbol en nens. Els motius que tenen relació amb els factors Amistat/grup d'iguals i Diversió/Socialització són els més valorats per la jove població practicant de futbol i per tant els que en major mesura els porten a iniciar-se en la pràctica de l'esport esmentat. D'altra banda, l'edat/categoria competitiva, el temps que es dedica a l'entrenament i a la relació dels futbolistes amb l'entrenador, influeixen en la importància assignada pels joves esportistes als diferents motius de participació esportiva i, doncs, són variables que s'han de tenir en compte per mantenir els nivells de pràctica esportiva. Els professors, pares i entrenadors s'haurien de sensibilitzar sobre la importància que té un coneixement dels motius de participació per afavorir la pràctica de l'esport en l'edat escolar i reduir-ne les taxes d'abandonament.

Bibliografia

- Amorose, A. J. i Horn, T. S. (2001). Pre-to post-season changes in the intrinsic motivation of the first year college athletes: relationships with coaching behavior and scholarship status. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13, 355-373.
- Bakker, F. C.; Whiting, H. T. A. i Van Der Brug, H. (1992). *Psicología del deporte. Conceptos y aplicaciones*. Madrid: Morata. Consejo Superior de Deportes.
- Balaguer, I. i Atienza, F. (1994). Principales motivos de los jóvenes para jugar al tenis. *Apunts. Educació Física i Esports* (31), 285-299.
- Brodtkin, P. i Weiss, M. R. (1990). Developmental differences in motivation for participating on competitive swimming. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12, 248-263.
- Cruz, J. (1997). *Psicología del deporte. Personalidad, evaluación y tratamiento psicológico*. Síntesis: Madrid.
- De Rose, D.; Ramos, R. i Tribst, M. (2001). Motivos que llevan a la práctica del baloncesto: un estudio con jóvenes atletas brasileños. *Revista de Psicología del Deporte* 10, 293-304.
- Dosil, J. (2004). Motivación: motor del deporte. En Dosil (ed.), *Psicología de la Actividad Física y del Deporte*, 127-153. Mc Graw Hill: Madrid.
- Fuentes, J. M. (2003). Aspectos psicológicos de la iniciación deportiva, <<http://deporte.ugr.es/alumnos/jmfuentes/iniciacion%20dep.htm>>, [Consulta:19/12/2005].
- Gill, D. L. Gross, J. i Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14.
- González, G.; Taberner, B. i Márquez, S. (2000). Análisis de los motivos para participar en fútbol y en tenis en la iniciación deportiva. *Motricidad/European Journal of Human Movement*, 6, 47-66, 2000.
- Gould, D.; Feltz, D.; Horn, T. i Weiss, M. R. (1982). Reasons for attrition in competitive youth swimming. *Journal of Sport Behaviour*, 5, 155-165.
- Gould, D.; Feltz, D. i Weiss, M. R. (1985). Motives for participating in competitive youth swimming. *International Journal of Sport Psychology*, 16, 126-140.
- Guillén, F. (2004). ¿Por qué los niños practican deportes?, <<http://www.efsi.iteso.mx/zona%20areas%20efsi/psicologia%20del%20deporte/articulos%20anteriores/porque%20los%20ninos%20practican%20deportes/index>>, [Consulta: 11/05/05].
- Klint, K. i Weiss, M. (1987). Perceived competence and motives for participating in youth sports: A test of Harter's Competence Motivation. *Journal of Sport Psychology*, 9, 55-65.
- Latorre, P. A. i Herrador, J. (2003). *Prescripción del ejercicio físico para la salud en la edad escolar, aspecto metodológicos, preventivos e higiénicos*. Barcelona: Paidotribo.
- Lázaro, I.; Villamarín, F. i Limonero, J. T. (1996). Motivación para participar i auto-eficacia en jóvenes jugadores de baloncesto. A E. Pérez i J.C. Caracuel (ed.), *Actas del IV Congreso Nacional y Andaluz de la Actividad Física y el Deporte. Investigación y Aplicación*, 207-215. Instituto Andaluz del Deporte: Málaga.
- López, C. i Márquez, S. (2001). Motivación en jóvenes practicantes de lucha leonesa, *Revista de Psicología del Deporte*, 10, 9-22.
- Márquez, S.; Rodríguez Ordax, J. i De Abajo, S. (2006). Sedentarismo i salut: efectes beneficiosos de l'activitat física. *Apunts. Educació Física i Esports* (83), 12-24.
- Martín-Albo, L. i Núñez, J. L. (1999). Las motivaciones deportivas: ¿Cuestión de tiempo? *Revista de Psicología del Deporte*, 8, 283-293.
- Martins, J. M.; González-Boto, R. i Márquez, S. (2005). Motivos para la práctica del deporte en la región Norte de Portugal. *Revista de Educación Física*, 100, 15-20.
- Molinero, O.; Salguero, A.; Tuero, C.; Álvarez, E i Márquez, S. (2006). Dropout reasons in young Spanish athletes: relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, 29, 255-270.
- Morilla, M. (1994). El papel del entrenador en la motivación deportiva. *El Entrenador Español de Fútbol*, 60, 26-31.
- Ponseti, F. X.; Gili, M.; Palou, P. i Borrás, P. A. (1998). Intereses, motivos y actitudes hacia el deporte en adolescentes: diferencias en función del nivel de práctica, *Revista de Psicología del Deporte*, 7, 261-274.
- Ryckman, R. M. i Hamel, J. (1993). Perceived physical ability differences in the sport participation motives of young athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 24, 270-283.
- Salguero, A.; González-Boto, R.; Tuero, C. i Márquez, S. (2003a). Development of a Spanish version of the participation motivation inventory for young competitive swimmers. *Perceptual and Motor Skills*, 96, 637-646.
- Salguero, A.; González-Boto, R.; Tuero, C. i Márquez, S. (2003b). Identification of dropout reasons in young competitive swimmers. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 43, 530-534.
- Siu, Y. C. (2002). Participation motives of Hong Kong interschool sports competition athletes. *Journal of the International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport, and Dance*, 38, 42-45.
- Tercedor, P. C. (2001). *Actividad física, condición física y salud*. Wanceulen Editorial Deportiva: Sevilla.
- Torre, E.; Cárdenas, D. i García, E. (2001). La motivación en la práctica físico deportiva. Lectures: *Educación Física y Deportes, Revista Digital*, 39, <<http://www.efdeportes.com/efd39/motiv.htm>> [Consulta: 13/06/06].
- Tuffey, S.; Medbery, R. i Gould, D. (1998). Kids tell us what is fun about swimming. <<http://www.ussswin.org/coaches/funstudy.htm>> [Consulta: 1/03/05].
- Vitoria, M. (2005). *Motivación en deportistas juveniles de alta competición*. Gymnos: Madrid.
- Wang, J. i Wiese-Bjornstal, D. (1997). The relationship of school type and gender to motives for sport participation among Youth in the people's Republic of China. *International Journal of Sport Psychology*, 28, 13-24.
- Whitehead, H. J. (1995). Multiple achievement orientations and participation in youth sport: a cultural and developmental perspective. *International Journal of Sport Psychology*, 26, 431-452.